אישים באגרות הראי"ה

ד"ר יהודה לייב מטמון־כהן (מטמן־כהן)

מחנך, מייסד הגימנסיה העברית "הרצליה" וממייסדי תל אביב ורמת גן · תרכ"ט–תרצ"ט (1869–1939)

1 אגרות

דברי הרב קוק ודברי הרב שלמה אבינר, ונוסח האגרות המלא

igrot.shlomo-aviner.net

בקצרה

יהודה לייב מטמון־כהן (במקור: מטמן) נולד ביי"ד בסיוון תרכ"ט (1869) בפודוליה. בביאליסטוק התקרב לרב שמואל מוהליבר ולאגודת "בני משה", ובאודסה ניהל בית ספר עברי. קיבל תואר דוקטור באוניברסיטת ברן, ובסוף שנת תרס"ד (1904) עלה לארץ ישראל וניהל את בית הספר בראשון לציון. בשנת תרס"ה (1905) ייסד עם אשתו פניה ביפו את הגימנסיה העברית (ראו בפרשת לימודי קודש וחול: "תחכמוני" והגימנסיה (תרס"ח–תרע"ד)), שעברה לשכונת אחוזת בית, ראשית תל אביב, ונקראה "הרצליה". היה ממייסדי תל אביב ורמת גן, ונפטר בתל אביב בי"ז באדר תרצ"ט (1939).

הרב קוק על ד"ר מטמון־כהן

בשבט תרע"ג (1913) פנה הרב קוק לד"ר מטמון־כהן "בקשה ממעמקי לבבי": לרב קוק נודע ש"יש לכבודו השפעה על קלוב הפועלים ומנהליו", ושבמועדון זה יש "חילול שבת בצורה עולבת מאד". הרב קוק אינו יודע אם הכאב גדול יותר "מפני קדושת הדת, או שהנשמה הלאומית היא המרגשת בצערה, או מעלבון הישוב ועסקניו בעיני רבבות אחים", ומבקש מד"ר מטמון־כהן להשפיע על מנהלי המועדון "שיואילו לחוס על כבוד השבת וקדושתה" (כרך ב', אגרת תפח).

האגרות

כרך ב', אגרת תפח: בקשה להשפיע על מנהלי מועדון הפועלים ביפו שיחדלו מחילול השבת.

"באה אלי שמועה שיש לכבודו השפעה על קלוב הפועלים ומנהליו"

נוסח האגרות – עם ביאור

1 האגרות שבהן נזכר ד"ר מטמון־כהן, לפי סדר הכרכים, כל אחת עם התמצית שלה. הביאור משולב בתוך נוסח האגרות: בסוגריים מרובעים, באות קטנה ועל רקע תכלת. הוא אינו חלק מלשון האגרת

אגרות הראי"ה – כרך ב' – אגרת תפח

תמצית האגרת

תאריך ומקום: י"ג שבט תרע"ג - יפו **נמען:** ד"ר יהודה לייב מטמן־כהן

הגיעו לאוזני הרב קוק ידיעות על חילול שבת עולב במועדון הפועלים. הרב קוק אינו יודע אם כאבו גדול יותר מצד הדת, מצד הנשמה הלאומית או מצד עלבון הישוב בעיני רבבות. הרב קוק מבקש שמטמן־כהן ישתמש בהשפעתו על מנהלי המועדון לחוס על כבוד השבת.

עיקרי הדברים

- חילול שבת במועדון הפועלים.
- כאב דתי ולאומי.
- בקשת השתדלות.

נוסח האגרת עם ביאור

ב"ה[1], עה"ק[2] יפו ת"ו[3], י"ג שבט תרע"ג[4].

אדון נעלה, החכם המפורסם מר ד"ר[5] מטמן-כהן [ד"ר יהודה לייב מטמן-כהן, מייסד גימנסיה "הרצליה"] נ"י[6], שלו'[7]

אתכבד להציע לפני כ'[8] בקשה ממעמקי לבבי:

באה אלי שמועה שיש לכבודו השפעה על קלוב הפועלים [על מועדון הפועלים ביפו] ומנהליו. לעומת זה מגיעות לאזני ידיעות על דבר חילול שבת בצורה עולבת מאד בקלוב הנ"ל[9].

מאיזה רגש המכאוב יותר גדול בלבבי, מפני קדושת הדת, או שהנשמה הלאומית היא המרגשת בצערה, או מעלבון הישוב ועסקניו בעיני רבבות אחים - לא אוכל גם אני לתן חשבון לנפשי. אבל אחוש שיש לי משפט לדרוש מאחים להקל את צרת נפשי, שהיא צרת נפש אלפים ורבבות מישראל.

ע"כ[10] הנני פונה לכבודו בתקותי, שבכל כח השפעתו יטיב נא להשתדל להשפיע על האדונים מנהלי הקלוב הנ"ל, שיואילו לחוס על כבוד השבת וקדושתה, ולא יעליבו במדה ירודה כזו את רגשי הקודש של אומתנו האמללה והאהובה לכלנו יחד.

ברגשי כבוד וברכה,

הק' אברהם יצחק ה"ק

אקוה להתכבד בתשובתו הנכבדה במוקדם האפשרי, הנ"ל. --ידו הנדיבה להמוסד הגדול הזה ולכל התלויים בעמדתו, נדכאי רוח, בריחי דמערבא, המצפים לתשועת ד'.

והנני בזה חותם בכל חותמי ברכות באהבה רבה וברגשי כבוד אדירים,

הק' אברהם יצחק ה"ק

1. ב"ה - ברוך השם

2. עה"ק - עיר הקודש
3. ת"ו - תבנה ותכונן
4. תרע"ג - השנה תרע"ג (1912/1913)
5. ד"ר - דוקטור
6. נ"י - נרו יאיר
7. שלו' - שלום
8. כ' - כבוד
9. הנ"ל - הנזכר לעיל
10. ע"כ - על כן